

ΤΗΣ ΖΗΣΤΗΣ

Τὰ δυνὸ παρακάτω ξεκαρδιστικά κομμάτια εἶναι παρμένα ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «*Ἀθήναι*» (30 τοῦ Τριμηνη σελ. 2 στήλ. 2 καὶ 3) καὶ σὰς τὰ σεβρίουμε, εἶσι δίχως σκόλια, γιὰ μοναδικὰ δροσιτικά τῶρα μὲ τὴ ζέστη.

Ναύτης Ἑλλην ἀσθενήσας εἰς Λιόερπούλ, ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοῦ κ. Α. Παλλῆ καὶ μετ' ὀλίγον διὰ ὀγκῶδες, περικλεῖον εἰκοσι τόμους τῆς περιφήμου «*Διάδας*» τοῦ ἰδιορρυθμοῦ ἀνδρός καὶ ἄλλα τόσα μεταφρασμένα «*Εὐαγγέλια*». Ὁ ναύτης ἐκόμισε τὸ δέμα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ὀλόκληρον τὸ πλήρωμα ἅμα τῇ θέῃ τῶν βιβλίων κατεξάνεστη καὶ τὰ ἐπυρόλησε. Τὸ ἀνέκδοτον ἀφηγεῖται εἰς ἕν ἄρθρον τοῦ ἑμετά τὴν μακρὰν φιλολογικὴν ἀπουσίαν ἀναφανείς «*Ταίμεζον*» ὁ πάντοτε ἀνθηρὸς τὸ ὕψος καὶ ἀβρὸς τὴν φράσιν λογογράφος κ. Εὐστ. Χρονόπουλος. Εἶναι δ' ἀρετὰ χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονός τούτο καὶ ἀποδεικνύει, ὅπως ἀποδίδει σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κατ' ἐξοχίαν, ὅτι ὁ ἀντεθνικώτερος τῶν μέχρι τοῦδε διεξελθόντων ἀγώνων, ἦτο ὁ πρὸς διαστροφὴν τῆς γλώσσας, ὁ ἀποκλήξας εἰς τοῦ Εὐαγγελίου τὴν μετάφρασιν. Ἐρχεται δὲ τὸ χθὲς δημοσιευθὲν ἀνέκδοτον τοῦ ὀλοκαυτώματος τούτου ἴαν ἐπικαίρως μὲ τὴν κατωτέρω δημοσιευμένην ἐπιστολὴν τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ πρὸς νεαρὸν ποιητὴν, ἀπὸ τὰ θύματα καὶ τούτον τῆς νέας αἰρέσεως, ἣ ὅποια διὰ μερικὸς ἀποτελεῖ ἀφορμὴν βιοπορισμοῦ, δι' ἄλλους αἰτίαν διαφθίσεως καὶ διὰ τοὺς πλείστους, ἰδίᾳ τοὺς νεωτέρους, συγκαλύψιν τῆς ἀμαθείας.

Ἐννοεῖται, ὅτι νῦν ἔχει τῦσαι ἐντελῶς πλέον καθε προσπαθειὰ ἐπεκτασεως τοῦ χυδαίου. Εἰς τὸ θέατρον ἡ γλώσσα φθάνει σχεδὸν τὴν ὑπερκαθαρεύουσαν, αἱ ἐφημερίδες αἱ ἔχουσι τὴν λαϊκωτάτην τῶν κυκλοφοριῶν ἐπιμελοῦνται τὴν γλωσσικὴν αὐτῶν μορφήν καὶ σπανίον ἀναφαίνονται ἀποχτηνίδια τινὰ μαλλιάρων. Ὅπως ὁ πεζὸς λόγος ἰσχυρῶς βαίνει πρὸς τὴν διαπλάσιν τῆς ἰσχυρῆς αὐτοῦ μορφῆς. Αἱ ἐφημερίδες καὶ τὸ θέατρον, καθορίζουσι αὐτὴν σαφῶς, ὁ δὲ λαὸς ἐξ ὅλων τῶν σημείων ἀποκορῶν τὸ χυδαῖον δημιούργημα ὅπερ ζήτουν νὰ ὀνομάσουν δημοτικὴν γλώσσαν καὶ παραδίδει εἰς τὸν Ἑραϊστον, κατὰ τὸ χαρακτηριστικὸν ἀνέκδοτον τοῦ κ. Ε. Χρονόπουλου, τὰ βιβλία ποὺ ἐγράψαν εἰς γλώσσαν τοιαύτην...

Χθὲς ἐκόμισεν εἰς τὸ γραφεῖόν μου νεαρὸς κύριος μικρὸν τομίδιον φέρον τὸν τίτλον «*Ρίμες*». Εἶνε τόμος ποιημάτων καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐπιγραφεται Γ. Πελλερὲν. Ὁ ποιητὴς παρέδωκε μετὰ τοῦ ἔργου τοῦ καὶ ἐπιστολὴν αὐτόγραφον τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ ἀπευθυνομένην πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Τὴν δημοσιεύομεν καὶ ἡμεῖς διὰ νὰ ἰδῆτε ποῦ φθάνουν ἐνίοτε οἱ εὐφυέστεροι καὶ οἱ καλλιτεχνικώτεροι τῶν ἀνθρώπων δταν στρέβλωσιν τὴν γλώσσαν των. Ἴδου ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ ποιητοῦ καὶ κομμωτοῦ τῶν μαλλιάρων.

«*Φίλε κύριε,*

Εἶχάτε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ στείλετε καὶ χειρογράφους καὶ τυπωμένους πολλοὺς ἀπὸ τοὺς στοιχοῦς σας. Θὰ θέλατε, πρὶν κυκλοφορήσουν—λογικὴ φωνίδια—νάκούσετε καὶ τὴ γνώμη κάποιου.

Νομίζω πῶς εἶμαι ποιημάτων κριτὴς μαθὲ καὶ πολὺ καλὸς καὶ πολὺ κακός. Πολὺ καλός, γιὰτὶ ἀπὸ τὰ μικρὰ μου χρόνια συνηθισμένος πολλὰ νὰ διαβάζω ποιήματα καὶ πολὺ σ' αὐτὰ νὰ προτέχω, μπορῶ νὰ πῶ πῶς εἶμαι χορτασμένος ἀπὸ τέτοια, πῶς εἶμαι ἀπαιτητικὸς μὲ τὸ παραπάνου, πῶς εὐκολα μοῦ χτυποῦν τὰ σφάλματά τους, καὶ πῶς δύσκολα μὲν εὐχαριστημένος. Ὁ καλὸς κριτικὸς εἶνε αὐστηρὸς, εἶναι ἀπὸ κείνους ποὺ τοὺς ὀνομάζουμε κοινῶς, ἐδῶ στὸν τόπο μας τουλάχιστο, ἐμεῖς οἱ μυγάγκιχοι καλαμαράδες μοχθηροῦς.

Καὶ εἶμαι καὶ πολὺ κακός κριτὴς, γιὰτὶ τόσο ἀπὸ τὰ μικρὰ μου χρόνια τὴν ἀγαπῶ τὴν ποίησιν,

ποῦ φθάνει ν' ἀκούσω τὸ περπάτημα ἑνὸς δεκαπεντασύλλαβου, ὅποιου, καὶ τὰ σφιχτοταιριάσματα τῆς ρίμας, μοῦ φτάνει μίᾳ συγκίνησιν μέσα σ' αὐτὰ, ἕνα γλυκύλαλο ἐπίθετο, δύο καλοτυπωμένα στὸ χαρτὶ τετράστιχα γιὰ νὰ συγκινηθῶ καὶ ἐγὼ καὶ νὰ ἐνθουσιαστῶ. Καὶ δὲ φορῶ γυαλὰ στὰ μάτια μου γιὰ νὰ γυρῶ φεγάδια καὶ φύλλους στᾶχυρα.

Νομίζω πῶς εἶμαι καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο, κατὰ τὴν ὥρα καὶ κατὰ τὴν περίστασιν. Καὶ γιὰ τούτο φοβᾶμαι μήπως δὲ σημαίνουν καὶ πολὺ ἀπὸ μέρους μου μῆτε τὰ παινήματα μῆτε οἱ κατηγορίες.

Ὅμως μῆτε καὶ ποῦ χρειάζεται νὰ βρίσκουμε στὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ, καὶ σὲ ὅποιον ἄλλο τῆς τέχνης ἔργο, ἀφορμὴ γιὰ ἐπαινο ἢ γιὰ κατάκρισιν. Φτάνει νὰ μᾶς κινήσῃ κάποια προσοχὴ ὁ Στίχος ἢ ὁ Λόγος, καὶ νὰ μᾶς προσάλλῃ σὴν κάποιο πρόσωπο, δηλαδὴ μὲ κάποια κίνησιν καὶ μὲ κάποια ἔκφρασιν. Ὅλα τᾶλλα, λογαριασμοὶ ποὺ ἔρχονται ὕστερα, καὶ λεπτομέρειες, καθὼς λέμε.

Ἔτσι, μέσα στοὺς στίχους σας τὸ εἶδα αὐτὸ τὸ πρόσωπο. Κάποτε τὸ εἶδα νὰ προσπαθῆ νὰ μοῦ ἀναστῆσθῇ στὰ μάτια μου τὸ ἀχνούφαντο ὄνειρο.

...Καὶ τὸν ἀχνὸ τὸν ὄμορφον ἐντύθη τοῦ φεγγαριοῦ...

Ἐδιάβαινε ἀράθηναι τὸ σιερό λαγκάδι Πάπλωνε κίσσρα ἐὰ κλαδιὰ καὶ σὺννεφα τὰ φύλλα. Ὁσὸν ψυχὴ τῆς ἐρημιᾶς, ὠσὸν ἀχνὸς μαργάρι, Σὴν κάποι μῦρο ἀνάλαφρο ἔπὸ γιοσεμὶ καὶ μῆλα.

Καὶ κάποτε τὸ εἶδα αὐτὸ τὸ πρόσωπο νὰ μοῦ παρασταίνῃ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμον ὅ,τι κυριώτερα ὀνομάζουμε ζωή.

Γυρὰ τὰ φύλλα τῶν κλαριῶν καὶ οἱ χωραφιὲς ἀχνίζου ἀφρη καὶ κάμμα φλογερὸ ἀφ' τῆ φωτιᾶ καυμένες σὰ ρήμιους ψηλόκορμες οἱ λευκὲς λυπημένες ἀραδαριὰ σὰ κροκόλιμο πρὸς τὸ νερὸ ἀντικρίζου.

Τὰ δυνὸ πρῶτα σονέτα σας δείχνουσι σὴν πρῶτοτυπα, τὴν ἀξία τοῦ στίχου σας, ὅταν ἡ Μοῦσα σας βρίσκειτὶ στήν πιδὸ καλὴ τῆς ὥρα. Τῶν φαντασμάτων καὶ τῶν πραγμάτων τὰ εἶδωλα πολλὰς φορὲς ἀντιπεγγίζουσι στήν ὄψιν τῆς νέας σας Μοῦσας μὲ κινήματα ἔκφραστικά. Καμιά φορὰ στὰ χεῖλη τῆς ἀρματῶναι τὸ κεντρὶ κάποιου κοροϊδευτικοῦ χαμογέλου, ὅπως στὸ νούμερο 1 καὶ στὸ νούμερο 2 τῶν τραγουδιῶν σας («*Στροφές*»). Αὐτὰ γιὰ πρῶχειρα μαρμαδεύματα. Θὰ εἶχα νὰναφέρω καὶ ἄλλα ὄμορφα κομμάτια ἀπὸ τοὺς στίχους σας.

Καλλιεργήστε, προσεχτικὰ καὶ ὑπομονητικὰ, τὰ ποιητικὰ σας χαρίσματα, καὶ θὰ πᾶτε μπροστά. Ἡ οὐσία καὶ ἡ πνοὴ ποῦ λέμε ποίησιν δὲ φανερόνεται, σωστὰ καὶ ταίριαστα, παρὰ μέσα σὲ μίᾳ μορφῇ καὶ σὲ μίᾳ σάρκα. Περιποιηθῆτε τὴ μορφήν καὶ δυναμώστε τὴ σάρκα. Κυνηγᾶτε τὸ τέλει καὶ ἄς μὴν τὸ φτάνετε. Ἡ γλώσσα τοῦ στίχου σας συχρὰ δροσάτη καὶ ἀνθιαμένη, ἔξια τῆς πατρίδος σας, ὑποθέτω τῆς Ἑπείρου· φροντίζετε καὶ γιὰ τὸ περπάτημα τοῦ στίχου σας· κάμετε νὰ νοιάθουνται πιδὸ πολὺ τὰ φτερά του, καὶ λιγώτερο τὰ πόδια του.

Μὲ τιμῆσατε ἀφιερώνοντάς μου καὶ τοὺς στίχους σας μὲ τραγοῦδι, ποῦ μόνο γιὰτὶ τραγοῦδι εἶναι, τοῦ στέκει κάποια ὑπερβολή. Γιὰ τὸ ὠραῖο συγκρίσιμα ποῦ διαλαλεῖτε χρειαστήκαν ἀρκετοὶ ἀνυφαντάδες. Καὶ θὰ μπορούσα νὰ σας ἀναφέρω ἐδῶ λογιῆς ὀνόματα ποῦ τὰ μνημονεύω μὲ θαυμασμό καὶ μὲ σέβας, καθὼς εἰσεῖς, τόσο εὐγενικὰ καὶ συγκαταβατικὰ, ξεχωρίζετε τὸ δικό μου τῶνομα.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Τὰ ποιήματα ποὺ ἔγραψεν ὁ κ. Γ. Πελλερὲν δὲν κατωρθώσαμεν νὰ τ' ἀναγνώσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀκόμα.

Στὶς 19 τοῦ Τριμηνη, πέθανε στὸ Τουρίνο ὁ ἔξακουστός Ἰταλὸς δραματογράφος καὶ ποιητὴς Ἰωσήφ Τζακόζας. Ὁ Τζακόζας εἶτανε γεννημένος στὰ 1847. Οἱ Ἀθηναῖοι, ποὺ ξέρουσι τόσο πολὺ τὴν «*Τόσκα*», καὶ πάντα τὴνε χειροκροτοῦνε, θὰ ξέρουσι, βέβαια, πῶς τὸ λιμπρέττο τῆς γράφτηκε ἀπὸ τὸ Τζακόζα μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Ἰλλικα, ποιητῆ καὶ ἀφτουνοῦ ἀπὸ τοὺς καλλήτερος τῆς Ἰταλίας.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στὸ Νίκο Παπαγεωργίου.

I

Ὅσκαρ Οὐάιλδ νίκησε μὲ τὴ Σελώμη ἀπόψε
Κι' ἐκούρντισε ἐνὸς θιακοῦ τὴ γλώσσιν καὶ τοὺς ὤμους.
Ὡ Νίτσε κατατράφηκε, κλαίγει τὴ μοῖρα σου, Ἴψεν
Ποῦ μαινεὲς ἀπροσπάτεται τῶρα στὸς πέντε δρόμους.

II

Σεργιάνι ὁ κόσμος σήμερα βγίνει τὸ σπιτικό του.
Πρῶτη τοῦ Σεπτεμβρη, γάρ.
Κι' ὁ Νίκος μετακόμισε τὸν ἐνθουσιασμό του
Ἀπὸ τὸν Ἴψεν στὸν Ὅσκαρ.

ΑΓΑΘΟΥΛΗΣ

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

το ἕνα, καὶ ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, πουλιούντα τὰ γραφεῖα μας καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο Σακέτο- (δδὸς Σταδίου, ἀντικρὸ στὴ Βουλῆ) τᾶκόλοισθ βιβλία:

Τοῦ **Ψυχάου** «*Ὄνειρα τοῦ Γιαννίρη*» (σελ. 268).

Τοῦ **Πάλλου** «*Ἦλιος καὶ φεγγάρι*» (σελ. 120)

Τοῦ **Φωτιάδου** Τὸ «*Γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγεννησις*» (σελ. 405).

Τοῦ **Ἐφτάλαῶτα** «*Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης*» σελ. 320 καὶ «*Μαζώγτρα, Βρουκολλας κλπ.*» (σελ. 269).

Τοῦ **Ἐρμουνα** «*Τῆς Ζωῆς*» (σελ. 194).

Τοῦ **Φιλίππου** Γραμματικὴ τῆς Ρωμῆικης γλώσσας (μὲρ. Α') (σελ. 96).

Τοῦ **Λόγγου** «*Ἄρνης καὶ Κλόη*» (χειροδεδμένο μεταφρ. Ἠλ. Βουτιερῆδη (σελ. 86).

Τοῦ **Εὐριπίδου** «*Μήδεια*» μεταφρ. Γιάννη Περγιαλίτη (σελ. 59).

Τοῦ **Σοφοκλέου** *Αἴας*. Μετάφρ. Ζήσιμου Σιδερῆ (σελ. 61)

Τοῦ **X. Ἀντιθέου** «*Ὁ Μίγ' Ἀλέξανδρος*» (σελ. 192).

Τοῦ **Δ. Π. Ταγκόπουλου** «*Ζωντανὸ καὶ Πθαμμένοι*» δράμα—«*Ἡ Χρυσταυγὴ*» καὶ «*Τάφος στὸ Γαλὸ*» δηγήματα (σελ. 78).

Ἡ **ΙΛΙΑΔΑ**, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀλέξ Παλλῆ (σ. 416) δρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 στὸ ἐξωτερικὸ. Ἡ «**ΜΑΤΙΑ**» τοῦ Γ. Ἀβάζου δρ. 1.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Τριαντάφυλλο Κολχίδην. Γελίσσαμε μὲ τὸ γράμμα σου. Φαίνεται χωρατιατῆς φίνος. Νὰ μᾶς στείλεις καὶ ἄλλα τέτια.—κ. Χαρ. Ἰντρα Παζοῖ. Ὁμομοφραγεμένο τὸ ἀρβράκι σου μὲ πολὺ ἀπειλιτικὸν Διᾶხαι το σημερὸν πολιτικὸ γράμμα καὶ θὴν τὸ παραλεγεῖς καὶ λογοῦ σου πῶς δὲν ἀξίζει νᾶμασε τότο ἀπαιτιδῶσαι Στείλε μας τίποτε ἄλλο καὶ θὴν το δημοσιεύουμε προθυμώτατα. Γ. Ναυπλιώη Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τα κλη σου λόγια.—κ.Θ. Μπαμ... Σκοδρα.Θὰ κοιτάξουμε νὰ βροῦμε τα φύλλα ποῦ σοῦ λαίπουσι καὶ θὰ σοῦ τὰ σταίλουμα. Ὁ Σιαμπ. Ζεῖ καὶ βασιλεύει, μὲ δὲ μᾶς γράφει. κ. Σπ. Πασαγ. Θὰ τοῦ γράψουμε. Γιὰτὶ ὁμως νὰ διαβάξαι μοναχα τοὺς τίτλους καὶ ὄχι καὶ τᾶρθα ποῦ δημοσιεύονται στὸ «*Νουμά*»; Τόση περιφρόνησι!...—κ. Θεατρικολόγιου. Ὅσο προσωπικὰ καὶ ἂν ἔχουμε μὲ τὸν κ. Δημ. δὲν μπορούμε νὰν τέρηθοῦμε πῶς ἡ Δ. πρῆξι τῆς «*Ἐξέσεως*» ἀξίζει κατὶ καὶ εἶμαστε πρόθυμοι νὰν τοῦ σφίξουμε καὶ τὸ χεῖρι ἂν, ἐννοεῖται, ὁ κ. Δημ. συνηθίξει: νὰ φορεῖ ὀλοένυ γάντι.